

Оцінка і оцінне судження

ЗАГАЛЬНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ У СИСТЕМІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

- Удосконалення загальної середньої освіти спрямовано на переорієнтацію процесу навчання на розвиток особистості учня, навчання його самостійно оволодівати новими знаннями. Сучасна молода людина об'єктивно змушена бути більш мобільною, інформованою, критично і творчо мислячою, а значить і більш мотивованою до самонавчання і саморозвитку.

- Оцінювання має ґрунтуватися на позитивному принципі, що передусім передбачає врахування рівня досягнень учня, а не ступеня його невдач.
- Результати навчальної діяльності учнів на всіх етапах шкільної освіти не можуть обмежуватися знаннями, уміннями, навичками, метою навчання мають бути сформовані компетентності, *як загальна здатність, що базується на знаннях, досвіді та цінностях особистості.*

- Компетентнісна освіта зорієнтована на практичні результати, досвід особистої діяльності, вироблення ставлень, що зумовлює принципіві зміни в організації навчання, яке стає спрямованим на розвиток конкретних цінностей і життєво необхідних знань і умінь учнів

- На підставі міжнародних та національних досліджень в Україні виокремлено п'ять наскрізних ключових компетентностей:
- *Уміння вчитися* – передбачає формування індивідуального досвіду участі школяра в навчальному процесі, вміння, бажання організувати свою працю для досягнення успішного результату; оволодіння вміннями та навичками саморозвитку, самоаналізу, самоконтролю та самооцінки.

- *Здоров'язбережувальна компетентність* – пов'язана з готовністю вести здоровий спосіб життя у фізичній, соціальній, психологічній та емоційній сферах.

- **Загальнокультурна (комунікативна) компетентність** - передбачає опанування спілкуванням у сфері культурних, мовних, релігійних відносин; здатність цінувати найважливіші досягнення національної, європейської та світової культур.
- **Соціально-трудова компетентність** - пов'язана з готовністю робити свідомий вибір, орієнтуватися в проблемах сучасного суспільно-політичного життя; оволодіння етикою громадянських стосунків, навичками соціальної активності, функціональної грамотності; уміння організувати власну трудову та підприємницьку діяльність; оцінювати власні професійні можливості, здатність співвідносити їх із потребами ринку праці.
- **Інформаційна компетентність** - передбачає оволодіння новими інформаційними технологіями, уміннями відбирати, аналізувати, оцінювати інформацію, систематизувати її; використовувати джерела інформації для власного розвитку.

- Компетентність як інтегрований результат індивідуальної навчальної діяльності учнів, формується на основі оволодіння ними змістовими, процесуальними і мотиваційними компонентами, його рівень виявляється в процесі оцінювання.
- Основними *функціями оцінювання* навчальних досягнень учнів є:
 - - **контролююча** - визначає рівень досягнень кожного учня (учениці), готовність до засвоєння нового матеріалу, що дає змогу вчителю відповідно планувати й викладати навчальний матеріал;
 - - **навчальна** - сприяє повторенню, уточненню й поглибленню знань, їх систематизації, вдосконаленню умінь та навичок;
 - - **діагностико-коригувальна** - з'ясовує причини труднощів, які виникають в учня (учениці) в процесі навчання; виявляє прогалини у засвоєному, вносить корективи, спрямовані на їх усунення;
 - - **стимульовально-мотиваційна** - формує позитивні мотиви навчання;
 - - **виховна** – сприяє формуванню умінь відповідально й зосереджено працювати, застосовувати прийоми контролю й самоконтролю, рефлексії навчальної

- При оцінюванні навчальних досягнень учнів мають ураховуватися:
- - характеристики відповіді учня: правильність, логічність, обґрунтованість, цілісність;
- - якість знань: повнота, глибина, гнучкість, системність, міцність;
- - сформованість загальнонавчальних та предметних умінь і навичок;
- - рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, класифікувати, узагальнювати, робити висновки тощо;
- - досвід творчої діяльності (вміння виявляти проблеми та розв'язувати їх, формулювати гіпотези);
- - самостійність оцінних суджень.
- Характеристики якості знань взаємопов'язані між собою і доповнюють одна одну.
- **Повнота знань** - кількість знань, визначених навчальною програмою.
- **Глибина знань** - усвідомленість існуючих зв'язків між групами знань.
- **Гнучкість знань** - уміння учнів застосовувати набуті знання у стандартних і нестандартних ситуаціях; знаходити варіативні способи використання знань; уміння комбінувати новий спосіб діяльності із вже відомих.
- **Системність знань** - усвідомлення структури знань, їх ієрархії і послідовності, тобто усвідомлення одних знань як базових для інших.
- **Міцність знань** - тривалість збереження їх в пам'яті, відтворення їх в необхідних ситуаціях.
- Знання є складовою умінь учнів діяти. **Уміння** виявляються в різних видах діяльності і поділяються на розумові і практичні.
- **Навички** - дії доведені до автоматизму у результаті виконання вправ. Для сформованих навичок характерні швидкість і точність відтворення.
- **Ціннісні ставлення** виражають особистий досвід учнів, їх дії, переживання, почуття, які виявляються у відносинах до оточуючого (людей, явищ, природи, пізнання тощо).

- Видами оцінювання навчальних досягнень учнів є *поточне, тематичне, семестрове, річне оцінювання та державна підсумкова атестація.*

- *Поточне оцінювання* - це процес встановлення рівня навчальних досягнень учня (учениці) в оволодінні змістом предмета, вміннями та навичками відповідно до вимог навчальних програм. *Об'єктом поточного оцінювання* рівня навчальних досягнень учнів є знання, вміння та навички, самостійність оцінних суджень, досвід творчої діяльності та емоційно-ціннісного ставлення до навколишньої дійсності.
- Інформація, отримана на підставі поточного контролю, є основною для коригування роботи вчителя на уроці.

- *Тематичному оцінюванню* навчальних досягнень підлягають основні результати вивчення теми (розділу).
- Тематичне оцінювання навчальних досягнень учнів забезпечує:
- усунення безсистемності в оцінюванні;
- підвищення об'єктивності оцінки знань, навичок і вмінь;
- індивідуальний та диференційований підхід до організації навчання;
- систематизацію й узагальнення навчального матеріалу;
- концентрацію уваги учнів до найсуттєвішого в системі знань з кожного предмета.
- *Тематична оцінка* виставляється на підставі результатів опанування учнями матеріалу теми впродовж її вивчення з урахуванням поточних оцінок, різних видів навчальних робіт (практичних, лабораторних, самостійних, творчих, контрольних робіт) та навчальної активності школярів.
Оцінка за семестр виставляється за результатами тематичного оцінювання, а *за рік* - на основі семестрових оцінок.

- У процесі навчання, зокрема під час оцінювання, вчителю важливо виявляти доброзичливість, вимогливість поєднувати з індивідуальним підходом, тобто порівнювати виявлені досягнення учня (учениці) не тільки з нормою, а з його (її) попередніми невдачами чи успіхами.

